

ПРЕДСТАВНИЦТВО ПРОКУРОРОМ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ В ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Ю. Харченко,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В. Н. Каразіна

Інститут процесуального представництва, існування якого сягає часів Римської Імперії, виступає предметом багатьох наукових досліджень таких вчених, як Н. А. Абрамов, В. В. Антонов, І. А. Балюк, О. Безух, В. С. Васильєв, В. М. Гайворонський, В. С. Гопанчук, В. К. Мамутов, Д. М. Притика, М. І. Тітов, Е. І. Фурса, С. Я. Фурса, М. Й. Штефан, В. С. Щербина та ін. Його створено для забезпечення представництва та належного захисту прав та охоронюваних законом інтересів фізичних та юридичних осіб, а також держави. [1, ст. 109]

Останнім часом на теоретичному і практичному рівнях загострилися питання щодо участі прокурора в господарському судочинстві на захист

інтересів держави та громадянина. Визначаючи правову природу представництва прокурора у господарському судочинстві, необхідно виходити із сутності інституту прокуратури як органу, який здійснює функцію охорони закону, державно-правових відносин.

Вступаючи у господарський процес, прокурор стає його учасником і підпорядковується тим правилам, які регулюють процесуальну діяльність суб'єктів цього процесуального права. [2] Процесуальна правосуб'єктність прокурора суттєво відрізняється від інших учасників судового процесу (сторони, третіх осіб, експерта тощо). По-перше, прокурор захищає в господарському суді права сторони, а сторона — свої матеріальні права та інтереси. По-друге, прокурор має публічний характер зацікавленості у справі, сторона — суб'єктивний, матеріально-правовий. По-третє, прокурор не є в господарському процесі стороною у процесуальному розумінні, оскільки українському праву не відомий поділ суб'єкта процесуальних правовідносин на матеріальний та процесуальний. По-четверте, прокурор у господарському суді не є особливим представником сторони, оскільки в судовому процесі він діє самостійно, без повноважень від сторони та на підставі закону. По-п'яте, прокурор у господарському суді не є і представником держави, він виступає як посадова особа правоохоронного органу — прокуратури, який лише на підставі закону та свого службового становища виконує завдання представництва. [5, ст. 47]

Звертаючись до відповідного суду господарської юрисдикції із заявою про захист прав і свобод громадянина, державних та суспільних інтересів, прокуратура реалізовує конституційну функцію представництва, яка розглядається як один з дійових засобів утвердження верховенства права, зміцнення законності та господарського правопорядку. Тобто функція представництва інтересів у господарському суді є для органів прокуратури конституційною. [2]

Ця функція зазначена у ст. 121 України на прокуратуру України покладається представництво інтересів громадян або держави в суді у

випадках визначених законом. [3] Генеральна прокуратура України в зверненні до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо роз'яснення положення про те, що Господарський суд порушує справи за позовними заявами «прокурорів та їх заступників, які звертаються до господарського суду в інтересах держави», стверджує, що існуюча практика розгляду позовів прокурорів господарськими судами звужує закріплене ст. 121 Конституції України поняття «інтереси держави», оскільки останні ототожнюють їх лише з майновими інтересами держави. Прокуратура України поширює це поняття і на інтереси в економічній, політичній, соціальній та інших сферах, що дає право її органам на широке представництво інтересів держави в господарських судах. [4, ст. 75-76]

Виходячи з конституційного положення та вимог ч. 1 ст. 36-1 Закону України «Про прокуратуру» представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в господарському суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних та інших дій, спрямованих на захист у будь-якій стадії господарського процесу інтересів громадянина або держави у випадках, передбачених законом.

Але не можна ототожнювати процесуальний статус прокурора зі статусом представника у господарській справі. [2] Г. З. Лазько визначає поняття процесуального представництва у господарському процесі таким чином: представництво у господарському процесі — це діяльність представника, що здійснюється ним від імені довірителя з метою досягти найбільш сприятливого рішення, а також для надання кваліфікованої юридичної допомоги у здійсненні прав довірителем, з метою попередження порушення прав у процесі і сприяння господарському суду в здійсненні правосуддя по господарських справах. У свою чергу, представник — це особа, яка діє у господарському процесі у межах наданих йому довірителем повноважень. Представник не може виходити за рамки наданих йому повноважень.

. З цього приводу Н. А. Абрамова зазначив, що представник не є самостійним учасником господарського процесу, оскільки не має ні матеріальних,

ні процесуальних самотійних прав, відокремлених від прав тих осіб, інтереси яких він представляє. За представником завжди стоїть фігура довірителя з його правами та обов'язками. [1, ст. 110]

Зовсім інше процесуальне становище займає прокурор. Завданням прокурора при розгляді господарських справ є дотримання прав і законних інтересів громадян, держави, винесення господарським судом законних і обґрунтованих рішень. Прокурор бере участь у розгляді справ судами господарської юрисдикції як представник органу державної влади і є гарантом законності при здійсненні господарського судочинства. Для підтвердження своїх повноважень у господарському процесі прокурору не потрібно надавати суду ніяких документів (довіреностей), так як він виконує обов'язки, що надані йому законом. Його діяльність може бути віднесена до представництва, яке є самотійним інститутом господарського процесуального права, оскільки саме Основний Закон є правовою підставою участі прокурора в господарському процесі. [2]

Література:

- 1) Г. З. Лазько. Особливості реалізації процесуального представництва у господарському процесі // Вісник господарського судочинства. – 2008. - № 2
- 2) Руденко М. В. Участь прокурора в господарському судочинстві: окремі питання теорії і практики // Вісник Академії правових наук України. – 2002. - №1(28)
- 3) Конституція України
- 4) Кононенко В. Огієнко Д. Про право прокурора на звернення до господарських судів // Вісник прокуратури. – 2003. - №10 (28)
- 5) Руденко М. В. Суть, завдання та значення участі прокурора в господарському судочинстві // Вісник прокуратури. – 2002. - №3 (15)

Науковий керівник: М.В. Руденко